

Istorie locală

CONTRIBUȚIA MASELOR DIN NORDUL MOLDOVEI, SUB CONDUCEREA P.C.R., LA LUPTA PENTRU INSTAURAREA ȘI CONSOLIDAREA REGIMULUI DEMOCRAT-POPULAR

PETRU RUȘȘINDILAR

Odată cu victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperiale din august 1944, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, pe arena istoriei s-au impus cu impetuozitate masele largi populare, prin lupta cărora s-a produs o continuă modificare a raportului de forțe, în așa fel încît clasa muncitoare, țărănimea și celelalte pătri de oameni ai muncii au devenit factorul hotărîtor al evoluției progresiste a României.

Cu toate că forțele reacționare primiseră o puternică lovitură prin răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, în guvernul instaurat la 23 August 1944, cît și în cele două guverne ce au urmat pînă la 6 martie 1945, burghezia și moșierimea dețineau poziții preponderente.

În aceste împrejurări istorice complexe, masele din Nordul Moldovei, mobilizate de Partidul Comunist Român, au adus „o contribuție însemnată la lupta întregului popor pentru răsturnarea guvernelor predominante de elemente reacționare și aducerea la cîrma țării a unui guvern democratic”¹. Încă în toamna anului 1944, în județele Botoșani, Baia, Rădăuți, Dorohoi, Cîmpulung-Moldovenesc și Suceava, au avut loc numeroase acțiuni pentru cucerirea puterii locale de stat, democratizarea organelor administrației și instalarea în fruntea acestora a unor elemente cinstite, desemnate de masele populare. Astfel, în perioada 2—29 octombrie 1944, în majoritatea comunelor din județul Rădăuți au fost înlocuiți primarii reacționari². La 4 octombrie 1944, prin voința maselor a fost ales și instalat ca prefect al județului Dorohoi învățătorul Alexandru Faliboga, primul prefect comunist din Nordul Moldovei³.

Partidul Comunist Român a luat poziție fermă împotriva încercărilor reacțiunii din guvern de a reinstala în Nordul Moldovei primarii și prefectii reacționari. Și masele protestau vehement împotriva întoarcerii elementelor reacționare din vechiul aparat de stat. În moțiunea votată la mitingul care a avut loc la Botoșani, în 10 octombrie 1944, de pildă, manifestanții au cerut guvernului: recunoașterea noii administrații a cărei muncă și abnegație au salvat regiunea de la ruina în care o aruncaseră funcționarii lui Antonescu. Gardienii și jandarmii care s-au reîntors la Suceava, Botoșani, Dorohoi, Fălticeni⁴ etc. au fost dezarmați și supuși unei verificări. Această acțiune a avut o importanță deosebită deoarece reacțiunea a fost împiedicată să folosească aparatul de presiune împotriva maselor.

¹ Conferința organizației regionale Moldova a P.C.R., 19—21 august 1945, Ed. „Lupta Moldovei”, Iași, 1945, p. 16.

² Arh. st. Suceava, fond. Prefectura Rădăuți, dos. 23, f. 8—9.

³ „Scînteia” din 1 noiembrie 1944.

⁴ Arhiva C.C. al P.C.R., fond 49, dosar 9273, fila 75.

Din inițiativa și sub conducerea comitetelor județene ale P.C.R. au avut loc, în cursul lunilor octombrie-noiembrie 1944, consfătuiri județene ale comitetelor țărănești și organizațiilor Frontului Plugarilor la care s-a analizat situația economică și politică din comune și s-au preluat prevederile platformei-program a F.N.D. Aceste consfătuiri au generalizat experiența pozitivă din activitatea comitetelor țărănești, au pregătit și dezbătut măsurile în vederea înlăturării reformei agrare. Astfel, la consfătuirea din județul Rădăuți, care a avut loc la 1 noiembrie 1944, după ce s-a explicat conținutul platformei-program a F.N.D., unul dintre țărani participanți sintetiza în mod plastic situația grea a țărănimii: „Sîntem plugari dar n-avem pluguri, sîntem țărani dar n-avem pămînt”⁵. În încheiere, participanții la consfătuire au subliniat că țărănimia a fost la fel de asuprită de moșieri „indiferent de ce limbă vorbeau și de aceea trebuie să ne unim în lupta pentru drepturile noastre”⁶.

La chemarea P.C.R., ritmul și amploarea bătăliei date de forțele populare pentru cucerirea puterii politice s-au intensificat în Nordul Moldovei.⁷ În luna decembrie 1944, în județele Baia și Suceava au loc acțiuni care vizau înlocuirea primarilor reacționari în Horodniceni și Boroaia și ocuparea și însămînțarea pămîntului de la moșierii fugiți (Forăști etc.).

Acțiunile maselor pentru alungarea elementelor reacționare din conducerea prefecturilor și primăriilor se succed cu repeziciune la începutul anului 1945. Astfel, la 16 februarie 1945, peste 4.000 de cetățeni din orașul și județul Botoșani, la chemarea organizației județene P.C.R., se întrunesc la un mare miting cerînd instaurarea unui guvern democratic. După adunare, manifestații s-au încolonat și au parcurs străzile din centrul orașului purtînd placarde cu următoarele inscripții: „Jos Rădescu“, „Jos prefectul liberal Arapu“, „Vrem democratizarea armatei“. Apoi, manifestații pătrunzînd în localul prefecturii alungă pe prefectul Arapu, instalat de generalul Rădescu, și declară ca prefect pe Vieru.⁸

Imediat după aceasta este înlocuit primarul din Dorohoi, cu toate că era păzit permanent de un pluton de jandarmi înarmați⁹.

În județul Baia își desfășura activitatea reacționară prefectul Spiridon, membru al P.N.Ț. La 18 februarie 1945, organizația județeană P.C.R. Baia a chemat populația orașului Fălticeni și a județului Baia la un mare miting la care au participat peste 5.000 de cetățeni¹⁰. Prefectul, cunoscînd adversitatea maselor față de el, a încercat, în înțelegere cu comandantul garnizoanei și al legiunii de jandarmi, să zădărnicească adunarea, împînzind orașul cu armată.

⁵ „Clopotul“ din 23 noiembrie 1944.

⁶ *Ibidem*.

⁷ I. Scurtu (în articolul *Poziția P.C.R. față de partidele istorice în timpul guvernării Rădescu*, publicat în „Analele Universității București“, seria Științe social-istorice, 15, 1966), afirmă că după formarea guvernului Rădescu, „a urmat o perioadă relativ liniștită cînd F.N.D. și-a concentrat atenția spre impunerea unor măsuri democratice în sinul guvernului... Era ceea ce se numea atunci a fi un „armistițiu“ între partidele coaliției guvernamentale“. Acțiunile maselor din Nordul Moldovei vin să argumenteze că această caracterizare nu poate fi generalizată asupra întregului teritoriu al țării.

⁸ Arhiva Comit. jud. P.C.R., Iași, fond 1, dos. 2, f. 32; „Scînteia“ din 16 februarie 1945.

⁹ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Iași, fond 1, dos. 2, f. 105.

¹⁰ *Ibidem*, dos. 43, f. 1.

Cu toate acestea, masele au protestat vehement împotriva prefectului Spiridon, tercînd la înlocuirea lui. La apariția demonstranților, Spiridon a ordonat ostașilor să tragă în mulțime, dar soldații au refuzat executarea ordinului și au fraternizat cu masele¹¹. Astfel, acestea au ocupat prefectura și au instalat ca prefect pe învățătorul Ștefan Focea, reprezentant al P.S.D.¹²

Pe măsura dezvoltării revoluției și a izolării de mase a partidelor burghezo-moșierești (P.N.T. și P.N.L.), are loc un pronunțat proces de dezagregare a acestor partide. Organizații locale întregi se desprind din aceste partide și aderă la F.N.D. În februarie 1945 organizațiile P.N.T., și ale P.N.L. din Botoșani au aderat la programul de guvernare al F.N.D.¹³. Tot în cursul lunii februarie 1945, mulți membri din organizația P.N.L. Dorohoi „luînd cunoștință de atitudinea fruntașilor acestui partid, care se opun revendicărilor maselor, au început să-și prezinte demisiile în mod colectiv¹⁴. De asemenea, organizația P.N.L. din județul Cîmpulung Moldovenesc, în urma adunărilor ținute a hotărît să adere la programul de guvernare al F.N.D.¹⁵

Ofensiva neîntreruptă a forțelor revoluționare, contopită într-un torent unic, ce nu putea fi stăvilit de nici o forță represivă, a adus majoritatea reacționară a guvernului în fața iminentei prăbușiri.

În lupta pentru instaurarea unui guvern democratic, masele din Nordul Moldovei „au stat în prima linie“¹⁶. Alături de întregul nostru popor, condus de P.C.R., ele și-au văzut lupta încununată de succes. „Victoria de la 6 martie — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu a venit de la sine și nici nu a fost adusă din afară ; ea a fost cîștigată prin luptă, prin jertfe grele date de forțele revoluționare și democratice din România“¹⁷.

După venirea la putere a primului guvern revoluționar-democrat, cursul revoluției în țara noastră a intrat într-o nouă fază, în care clasa muncitoare și aliații săi aveau să folosească puterea de stat pentru zdrobirea definitivă a reacțiunii, pentru apărarea și lărgirea drepturilor și libertăților cucerite, desăvîrșind transformările economice și sociale cu caracter burghezo-democratic și pregătind condițiile trecerii la etapa revoluției socialiste.

În lunile aprilie și mai 1945, organizațiile P.C.R. din Nordul Moldovei au dezbătut sarcinile pentru întărirea autorității guvernului — care în acea perioadă ocupa locul central în organizarea statală — consolidarea legăturilor dintre organele aparatului de stat și mase, aplicarea justă a legii reformei agrare, refacerea economiei, democratizarea aparatului de stat¹⁸ și altele. Astfel, la ședința activului P.C.R. din județul Cîmpulung-Moldovenesc (7 mai 1945), la

¹¹ „Scînteia“ din 20 februarie 1945.

¹² Vezi și: *România în anii revoluției democrat-populare*, Editura politică, București, 1971, p. 115.

¹³ Muzeul Rădăuți, fondul documentar, dos. 60.

¹⁴ „Frontul Plugarilor“ din 18 februarie 1945.

¹⁵ „Scînteia“ din 19 februarie 1945.

¹⁶ Arhiva Inst. de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., Cota A XXIX, Inv. 1936.

¹⁷ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Adunarea festivă cu prilejul celei de a 25-a aniversări a instaurării guvernului democratic de la 6 martie 1945*, Ed. politică, București, 1970, p. 27.

¹⁸ Arhiva Comit. jud.P.C.R. Suceava, fond 8, dos. 1/1945, f. 7—8 ; Arh. st. Suceava, fond prefectura jud. Suceava, dos. 10/1945, f. 2.

care a participat din partea C.C. al P.C.R. tovarășul Emil Bodnaraș, s-a arătat necesitatea de a se respecta de către toate organizațiile de partid și de stat a legilor și dispozițiilor date de guvern, de a întări și îmbunătăți activitatea organelor locale ale puterii de stat, în așa fel, ca prin rezolvarea operativă a problemelor ce intră în atribuțiile lor să câștige simpatia și sprijinul direct al maselor¹⁹.

Pentru adâncirea conținutului democratic al activității organelor locale ale puterii de stat și pentru dezvoltarea legăturii lor cu masele, guvernul dr. Petru Groza a hotărât în aprilie 1945, constituirea pe lângă prefecturi a unor consilii politice formate din reprezentanții partidelor și organizațiilor ce colaborau în guvernul instaurat la 6 martie 1945.

Crearea consiliilor politice județene a fost în mod obiectiv necesară deoarece numai prin mobilizarea tuturor forțelor creatoare ale partidelor și organizațiilor revoluționare și democratice se putea face față cu succes marilor probleme de ordin economic și politic care se ridicau atunci²⁰.

În zilele de 27 și 28 mai 1945, au fost constituite consiliile politice pe lângă prefecturile județelor Suceava și Baia. „Rostul acestui consiliu — sublinia tovarășul Emil Bodnaraș la constituirea consiliului politic din județul Baia — este, în primul rând, de a da prefectului un organ cu care să se consulte, acesta fiind în strânsă legătură cu poporul prin organele respective, să-i poată sugera cum se pot rezolva nevoile poporului. În al doilea rând, scopul consiliului este de a asigura prefectului o legătură permanentă cu populația județului, în spiritul unei linii politice juste. O măsură pe care prefectul o ia, sau o dispoziție pe care o primește spre executare, să pătrundă pînă la ultima verigă care funcționează în raza județului, pentru ca fiecare cetățean s-o înțeleagă și s-o susțină“²¹.

Prin activitatea vastă și multiplă a organizațiilor P.C.R. de unire și mobilizare a tuturor forțelor democratice și patriotice, în vederea aplicării în practică a programului guvernului instaurat la 6 martie 1945, Moldova a constituit „un sprijin efectiv, o bază sigură a guvernului de largă concentrare democratică“²². Succesele obținute la scara întregii țări, cît și în fiecare localitate în lupta pentru consolidarea regimului democrat-popular, au fost posibile datorită existenței și întăririi F.U.M.

În urma plenarei Comitetului Central din ianuarie 1946, care a stabilit tactica generală a partidului în alegerile parlamentare, au fost adoptate unele măsuri pentru întărirea muncii de partid în campania electorală, printre care și constituirea la 17 februarie 1946 a regionalei P.C.R. Moldova de Nord, cu sediul la Suceava, și care îndruma activitatea comitetelor județene Suceava, Cîmpulung Moldovenesc, Baia, Rădăuți, Botoșani și Dorohoi. Secretar al regionalei P.C.R. Moldova de Nord a fost numit tovarășul Pavel Babuci, membru de partid cu stagiu din ilegalitate.

În campania alegerilor parlamentare, care au prilejuit confruntarea directă a forțelor democratice și a forțelor reacționare, organizațiile P.C.R. din Nordul

¹⁹ Arhiva Comit. jud. al P.C.R. Suceava, fond 8, dos. 1, f. 8.

²⁰ Arh. st. Buc., fond. MAI, Dir. administr. de stat, dos. 22, f. 4, 148.

²¹ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond. 6, dos. 1/1945, f. 22.

²² *Conferința organizației regionale Moldova a P.C.R., 19—21 august 1945*, Editura „Lupta Moldovei“, Iași, 1945, p. 22.

Moldovei au reușit să mobilizeze aproape totalitatea muncitorilor, țăranilor, intelectualilor și o mare parte a celorlalte categorii de cetățeni.

La adunările comitetelor județene P.C.R. Suceava și Cîmpulung-Moldovenesc s-a remarcat faptul că „baza de plecare în alegeri este întărirea celulelor de partid și a organizațiilor de masă”²³, că „odată organizată și consolidată celula de partid, întreaga populație a comunei simte un sprijin și un ajutor. Celula de partid într-o comună trebuie să fie elementul conducător, exponential înaintat al comunei”²⁴.

Popularizarea în mase a Platformei-program a B.P.D. a avut o mare importanță în opera de activizare a maselor și de atragere a lor pe făgașul luptei împotriva reacțiunii. Comitetul județean P.C.R. Rădăuți, arăta la 29 mai 1946, că „Platforma B.P.D. a fost primită cu entuziasm de populație”²⁵. Și în celelalte județe din Nordul Moldovei, forțele democratice aveau o influență puternică în rîndul maselor. „Priza în masele populare a programului B.P.D. — se arăta într-un raport adresat Prefecturii județului Baia, la 1 octombrie 1946 — este destul de puternică și în orice caz mai tare ca a opoziției... Priza opoziției (reacțiunii n.n.) în masele populare este din ce în ce mai slabă, căci populația a început să vadă că aceste partide de opoziție nu merg în pas cu vremea, nu merg pe drumul real al progresului. Programele afișate de opoziție... nu mai au răsunet în sîmul populației”²⁶.

Lupta dintre vechi și nou, manifestată din plin în desfășurarea procesului revoluționar, lupta dintre tînăra democrație și reacțiune continua luînd forme cînd ascunse, cînd fățișe, pe toate fronturile — în timpul campaniei electorale.

Folosind diverse mijloace, elementele reacționare incitau pe muncitori la acțiuni greviste, pentru ridicarea salariilor²⁷, într-un moment cînd politica P.C.R. și guvernul democratic urmăreau ridicarea producției. În acele condiții, greva ar fi servit reacțiunii, acțiunilor sale îndreptate spre agravarea dificultăților economice. Caracteristic este însă faptul că în majoritatea întreprinderilor din Nordul Moldovei, datorită muncii politice desfășurate de organizațiile P.C.R., au fost preîntîmpinate grevele agitate de reacțiune.

Comitetele județene ale P.C.R. folosind multiple forme ale muncii politice au organizat conferințe și au lansat apeluri către diferite categorii de cetățeni pentru a se prezenta uniți în fața urnelor. În apelul Comitetului județean P.C.R. Baia către plugarii din județ, se arăta : „9.968 hectare au arat cu voi ciocoi Sturza, Iamandi, Cihoschi, Basarabeanu și alții, înjugîndu-vă la plugul robiei... 9.968 hectare a luat guvernul Groza acestor trîntori și vi le-a dat vouă, plugari din județul Baia, ca să vă bucurați voi și copiii voștri de pămîntul românesc. În spatele lui Hudiță stau la pîndă moșierii care vor să vă ia pămîntul înapoi. Apărați-l votînd lista nr. 1 cu semnul „Soarele”²⁸. De asemenea, în apelul Comitetului județean al P.C.R. Rădăuți se spunea : „Guvernul dr. Petru Groza a

²³ Arh. comit. jud. P.C.R. Suceava, fond. 6, dos. 8, f. 99—100.

²⁴ *Ibidem*, dos. 4, fond 17, f. 8.

²⁵ *Ibidem*, fond 17, dos. 1/1946, f. 18—19; *Ibidem*, dos. 3, f. 32.

²⁶ Arhiva Cons. pop. al orașului Fălticeni, fond Prefectura jud. Baia, dos. 32/1946, nepaginat.

²⁷ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond 1, dos. 5/1946, f. 13—14; Arhiva C.C. al P.C.R., fond 1, dos. 168, f. 57.

²⁸ Arhiva I.S.I.S.P. Cutia nr. 120, afișul nr. 6255.

împroprietărit în județul Rădăuți 2.000 de țărani... Susțineți pe cei care v-au dat pământ, votați lista nr. 1 cu semnul „Soarele“ al B.P.D.”²⁹.

Învățătorii din județul Baia, membri ai P.C.R. și ai P.S.D. au luat inițiativa de a se trimite scrisori către toți părinții școlărilor: „... Noi învățătorii din județul Baia, care am fost alături de dumneavoastră în toate timpurile cu munca, cu sfatul și devotamentul nostru, se arăta în aceste scrisori — vă adresăm următorul apel... Spre a asigura viața noastră a tuturor, pentru a avea liniștea necesară să ne refacem căminele, școlile, pentru a tămădui toate relele războiului... să facem în așa fel ca partidele ciocoiești care ne-au împins spre dictatură și război să-și dea seama că poporul iubitor de pace și progres le-a aruncat pentru totdeauna din viața acestui neam... În ziua de 19 noiembrie votați cu încredere B.P.D. cu semnul „Soarele“, împlinindu-vă astfel cea mai înaltă datorie pe care o aveți pentru a ctitori viitorul luminos al patriei noastre“³⁰

Ca rezultat al muncii politice desfășurate de forțele democratice, conduse de P.C.R., masele largi de oameni ai muncii din cele mai diferite categorii sociale adoptau o atitudine hotărâtă de combatere a acțiunilor întreprinse de reacțiune. În timpul campaniei electorale, membrii de rînd ai partidelor reacționare, dîndu-și seama că au fost înșelați, au părăsit P.N.Ț. — sau P.N.L. — și s-au încadrat în organizațiile din Blocul Partidelor Democratice³¹.

După ce întreaga organizație P.N.Ț. din comuna Dolhasca a părăsit partidul manist, aderînd la acțiunea B.P.D., organizația din comuna Rotopănești în frunte cu președintele ei, Constantin Nuțu, a demisionat din P.N.Ț. adresînd conducerii Partidului Național-Țărănesc, următoarea scrisoare: „Demisionez din partidul lui Maniu, împreună cu întreaga organizație, deoarece m-am convins că a sprijini acțiunea P.N.Ț. de sub conducerea lui Maniu, înseamnă a lupta împotriva intereselor țării și poporului nostru“³². Șeful organizației P.N.L. din Cîmpulung-Moldovenesc și-a prezentat demisia din postul de președinte și din partid, adresînd o chemare tuturor organizațiilor din județ de a vota alături de forțele democratice ale poporului nostru, pentru B.P.D.³³.

Un moment important în desfășurarea campaniei electorale l-a constituit popularizarea candidaților B.P.D. în rîndurile cărora erau prezenți muncitori, țărani, intelectuali înaintați, comuniști și membri ai altor organizații și partide democratice. Dintre candidații B.P.D. făceau parte, de asemenea, cadre de conducere ale partidului comunist și ale celorlalte organizații democratice.

În Nordul Moldovei, din partea B.P.D. au candidat tovarășii Emil Bodnaraș la Cîmpulung-Moldovenesc, Miron Nicolescu și Pavel Babuci — la Suceava, Alexandru Bîrlădeanu și Vasile Ciurea la Fălticeni, George Enăscu și Alexandru Faliboga la Dorohoi, George Călinescu la Botoșani, Dumitru Juravlea la Rădăuți și alții.

²⁹ *Ibidem*, Cutia nr. 106, afișul nr. 187.

³⁰ *Ibidem*, Cutia 202, afișul 6263 (Scrisorile erau semnate de Ștefan Foça, C. Onofrei, C. Cardaș, Alexandru Arșinel, Teodor Nicoară, Dumitru Balan, V. Ciurea, C. Nemețeanu și alții).

³¹ „Scînteia“ din 26 octombrie 1946.

³² „Lupta poporului“ din 7 noiembrie 1946.

³³ *Idem*, din 18 noiembrie 1946.

Întîlnirile dintre conducătorii partidelor și grupărilor politice care au aderat la B.P.D. cu marea masă de alegători au contribuit la popularizarea politicii guvernului democratic, au jucat un rol important în consolidarea coaliției forțelor revoluționare și democratice conduse de P.C.R. Astfel, cuvîntul unor reprezentanți ai partidului comunist, partidului social-democrat și ai celorlalte organizații democratice ca Emil Bodnaraș, Lotar Rădăceanu, Petre Constantinescu-Iași, Miron Nicolescu, Andrei Oțetea, C. Balmuș și alții, la mitingurile organizate în județele din Nordul Moldovei, la care au participat zeci de mii de oameni, „a lăsat urme adînci în masele largi populare, argumentele au fost însușite de toți membrii B.P.D., iar reacțiunea a început să-și piardă din elanul ei propagandistic...”³⁴.

Liderii partidelor burghezo-moșierești apăreau tot mai rar în fața publicului, iar cînd aveau loc adunări, de la ele lipseau masele care altădată urmau aceste partide. Este semnificativă aprecierea făcută de prefectura județului Baia asupra activității depuse de partidele „istorice” în octombrie 1946: „Partidele de opoziție nu au ținut nici un fel de întruniri sau vorbiri publice, propaganda lor făcîndu-se în ultimele luni numai de la om la om prin agenți care cutreieră satele județului”³⁵. Cu prilejul turneului electoral al lui Ion Mihalache și Hu-diță în județele Baia și Suceava, aceștia au ținut numai „sedințe intime cu șefii de sectoare și au luat contact cu diferite persoane din teritoriul rural chemate prin curieri speciali”³⁶. Chiar întrunirea organizată la Suceava de către Ion Mihalache a fost transformată într-o manifestare democratică, conducătorii organizației P.N.Ț. fiind nevoiți să părăsească localul³⁷.

În tot timpul campaniei electorale, organizațiile P.N.Ț. au întreprins acțiuni pentru a imprima acestora un caracter terorist. În lunile septembrie și octombrie 1946, echipe ale P.N.Ț. formate din 5—6 oameni s-au deplasat în unele comune din județul Baia săvîrșind atacuri împotriva conducerilor organizațiilor democratice și scriind pe pereții clădirilor lozinci cu caracter anticomunist³⁸. În comuna Tudora, un fost legionar, membru al P.N.Ț. a ucis cu lovituri de topor pe secretarul organizației Frontului Plugarilor — Vasile D. Antonie³⁹.

Prin lupta maselor conduse de Partidul Comunist Român, toate acțiunile și planurile reacțiunii au fost dejucate. Desfășurarea campaniei electorale a dus, astfel, la consolidarea regimului democratic, clasa muncitoare afirmîndu-se și de data aceasta ca forță conducătoare a societății românești.

Expresie clară și categorică a voinței naționale, alegerile au confirmat hotărîrea poporului român de a apăra și de a dezvolta cuceririle sale, precum și de a asigura neabătut înaintarea țării pe calea democrației și progresului.

Masele din Nordul Moldovei sub conducerea P.C.R. au adus o contribuție importantă la victoria forțelor democratice în alegerile parlamentare. Astfel, în județul Cîmpulung-Moldovenesc din cei 47.655 cetățeni care s-au prezentat în

³⁴ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond 17, dos. 3/1946, f. 50; *Ibidem*, dos. 2, f. 17.

³⁵ Arhiva Cons. pop. al orașului Fălticeni, fond Prefectura jud. Baia, dos. 32/1946, nepaginat; Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond 17, dos. 2/1946, f. 34.

³⁶ *Ibidem*, dos. 32/1946, nepaginat.

³⁷ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond 1, dos. 3/1946, f. 14.

³⁸ *Ibidem*, fond 17, dos. 2/1946, f. 29.

³⁹ „Lupta poporului” din 6 septembrie 1946.

fața urnelor, 35.566 au votat pentru B.P.D., în județul Suceava din 53.068 votanți, 43.782 au votat pentru B.P.D.; în județul Baia din 63.334 votanți, 42.336 și-au dat votul pentru B.P.D.; în județul Dorohoi din 85.976 votanți, 62.126 au votat pentru B.P.D.; iar în județul Rădăuți din 44.737 votanți, 27.536 și-au dat votul pentru B.P.D.⁴⁰

În urma alegerilor de la 19 noiembrie 1946 — influența P.C.R. a crescut și mai mult. Aceasta — se arăta într-un raport al Comitetului județean P.C.R. Rădăuți, datorită atitudinii hotărâte a membrilor de partid care s-au pus în fruntea luptei maselor, câștigând în acest fel încrederea oamenilor⁴¹.

Victoria Blocului Partidelor Democratice în alegerile parlamentare — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „a creat pentru noi, comuniștii, condiții de muncă noi, pe care nu le-am avut înainte de alegeri. Această victorie a consolidat pozițiile partidului nostru, pozițiile democrației române în general. Din alegeri partidul nostru a ieșit întărit, consolidându-și poziția în rîndurile clasei muncitoare, ale întregului popor; el și-a sporit, de asemenea, rolul de conducător în stat, ceea ce a avut o importanță deosebită“⁴².

Folosind pozițiile deținute în guvern și parlament, partidul comunist a inițiat după alegeri noi măsuri economice și politice care au contribuit direct la întărirea pozițiilor clasei muncitoare și a maselor de oameni ai muncii în toate domeniile de activitate. În urma alegerilor de la 19 noiembrie 1946 și a măsurilor luate de partid privind combaterea speculei și asigurarea aprovizionării — informau organizațiile P.C.R. din Nordul Moldovei — „partidul și-a câștigat o mare influență, cuvîntul lui este tot mai mult ascultat“⁴³.

În anul 1947, în toate județele au luat ființă din inițiativa organizațiilor P.C.R. comandamente unice de refacere a județelor; asemenea comandamente existau și la nivelul fiecărei plăși. Ele au adoptat planuri de muncă concrete, cuprinzînd lucrări generale pentru orașe și comune, cît și lucrări cu caracter special.

Compromise și izolate de mase, Partidul Național-Țărănesc și Partidul Național-Liberal au fost eliminate din viața politică; ele s-au transformat în grupări care au trecut la diversiune și acțiuni subversive. Știrea descoperirii la 14 iulie 1947 a unui grup de conducători ai P.N.Ț. care au încercat să fugă peste graniță pentru a constitui un guvern în emigrație, în scopuri antinaționale, a provocat indignarea în rîndul maselor populare. Dînd curs voinței oamenilor muncii, guvernul a propus, iar parlamentul a aprobat, dizolvarea P.N.Ț. și anularea mandatelor deputaților săi.

Comitetul județean P.C.R. Rădăuți raporta în septembrie 1947, că la mitingurile și adunările care au avut loc „nu a fost nici o luare de poziție în apărarea lui Maniu, ci dimpotrivă, se cere aspra pedepsire a conducerii P.N.Ț.“⁴⁴. În moțiunea trimisă parlamentului, muncitorii forestieri din Falcău,

⁴⁰ „Scînteia“ din 23 noiembrie 1946.

⁴¹ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond. 17, dos. 3/1947, f. 86.

⁴² Arhiva Comit. jud. P.C.R. Timiș, fond 1, dos. 1/1947, f. 72.

⁴³ Arhiva Comit. jud. P.C.R. Suceava, fond 17, dos. 2/1947, f. 3.

⁴⁴ *Ibidem*, dos. 1/1947, f. 66, 69, 91; *Ibidem*, fond 6, dos. 2, f. 81.

manifestându-și satisfacția pentru înlăturarea definitivă din viața politică a P.N.Ț., cereau aspra pedepsire a conducerii acestuia⁴⁵.

În toate județele din Nordul Moldovei „proclamarea R.P.R. a prilejuit manifestații grandioase cum rar s-au mai văzut în localitățile de aici”⁴⁶. După mitingurile care au avut loc în Suceava, Rădăuți, Cîmpulung-Moldovenesc, Fălticeni, Dorohoi, etc., în care proclamarea R.P.R. a fost primită cu explozie de entuziasm, s-au încins hore⁴⁷. Și în orașul Botoșani, după mitingul consacrat proclamării R.P.R. s-a încins o horă în care soldați, muncitori, bătrâni, femei și tineri, băteau cu putere în caldarîm parcă pentru a strivi ultima amintire a unui regim putred⁴⁸.

În concluzie, în lumina celor arătate mai sus, se poate aprecia că lupta eroică a maselor din Nordul Moldovei, învățămintele și experiența acumulată în această perioadă, face parte integrantă din lupta întregului popor desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Român pentru instaurarea și consolidarea regimului democrat-popular în țara noastră.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar 3, f. 190.

⁴⁶ *Ibidem*, fond. 2, dos. 1/1947, f. 31.

⁴⁷ *Ibidem*, fond 17, dos. 2, f. 3.

⁴⁸ „Clopotul” din 12 ianuarie 1948.